

UVOD V TEHNOLOGIJO GORIVNIH CELIC

KAJ SO GORIVNE CELICE IN KAKO DELUJEJO?

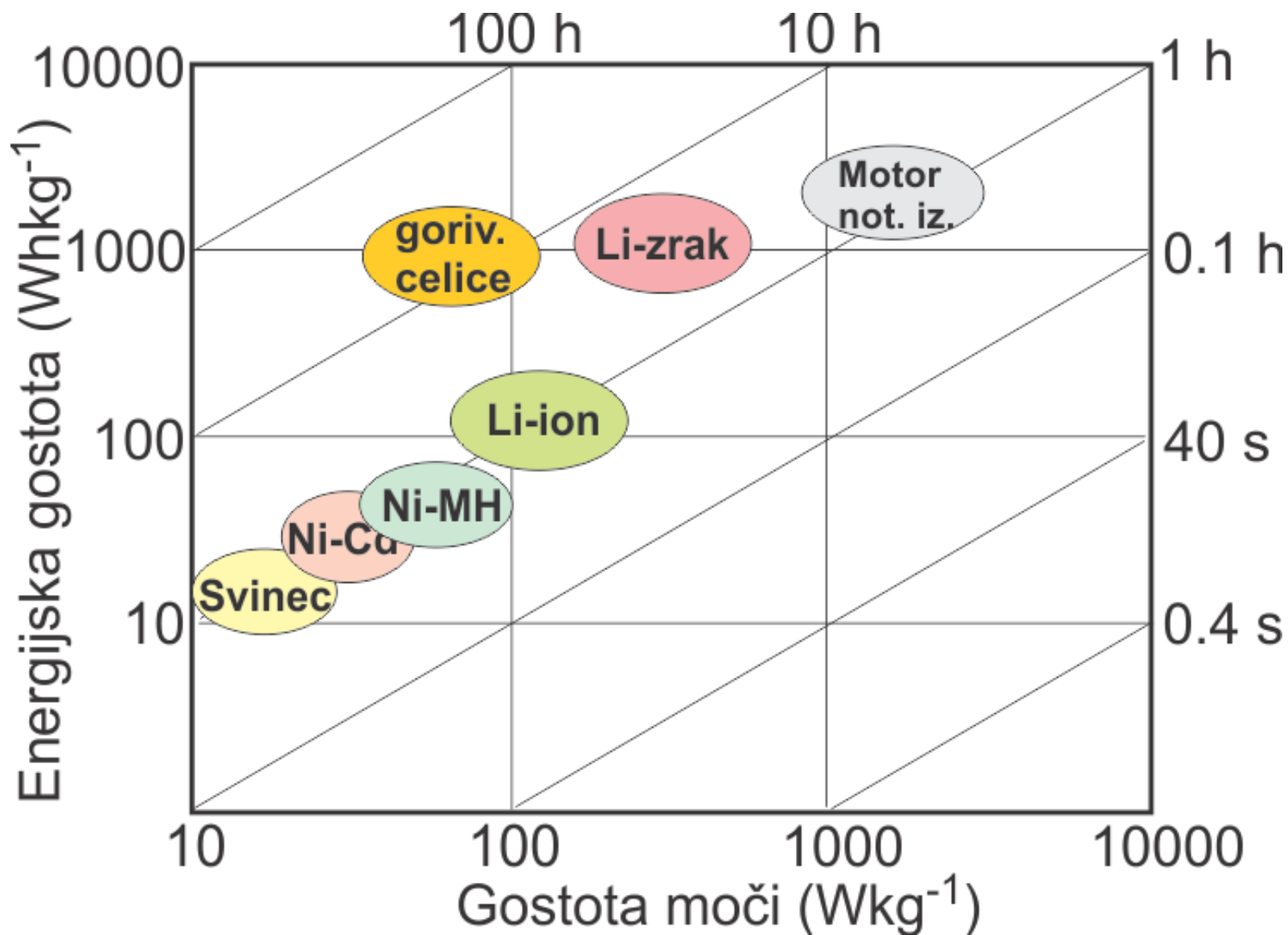
Prof. dr. Miran Gaberšček

Kemijski inštitut

Fakulteta za kemijo in kem. tehnolog. UL

Energijska gostota in gostota moči

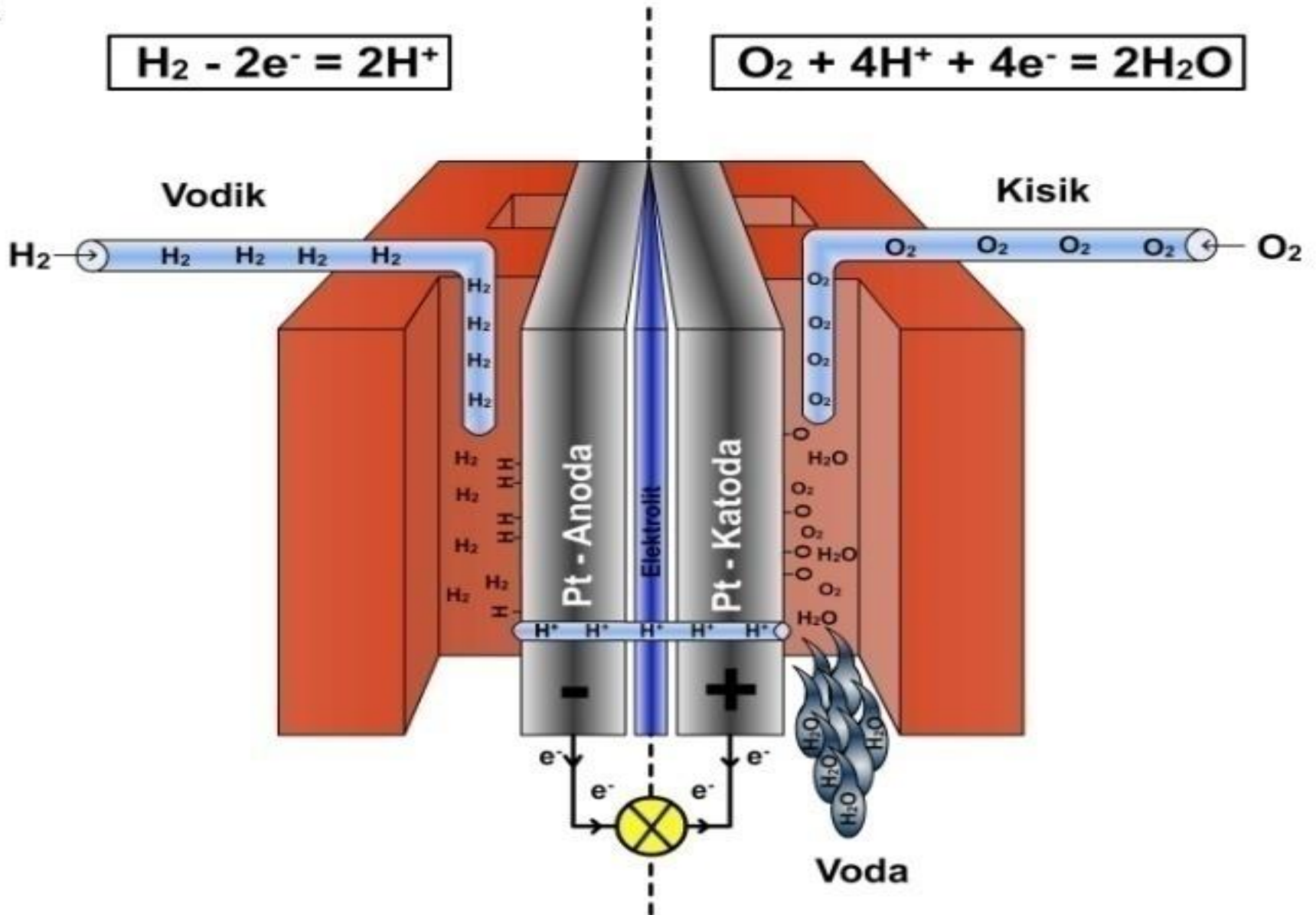

Konceptualna razlika med baterijo in gorivno celico

A

Najbolj zanimiva za vodikove tehnologije:

Proton Exchange Membrane Fuel Cell (PEM FC)
(Gorivna celica z membrano, ki izmenjuje protone)

Drugi tipi:

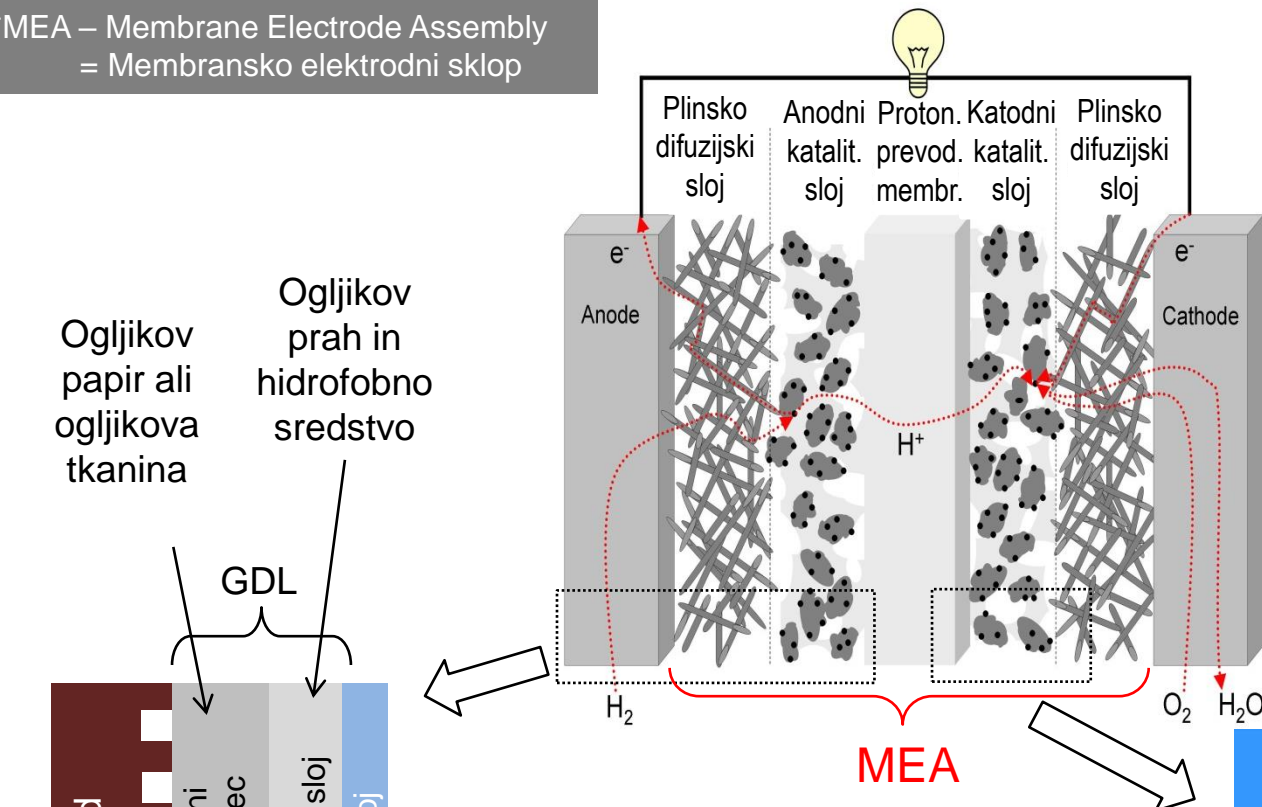
- Visokotemperaturna gorivna celica na trdne okside (SOFC)
- Gorivna celica s staljenim karbonatom (MCFC)
- Alkalna gorivna celica (AFC)
- Gorivna celica na metanol ali etanol
- Fosforna gorivna celica
- ... skupno najmanj 20 vrst/podvrst

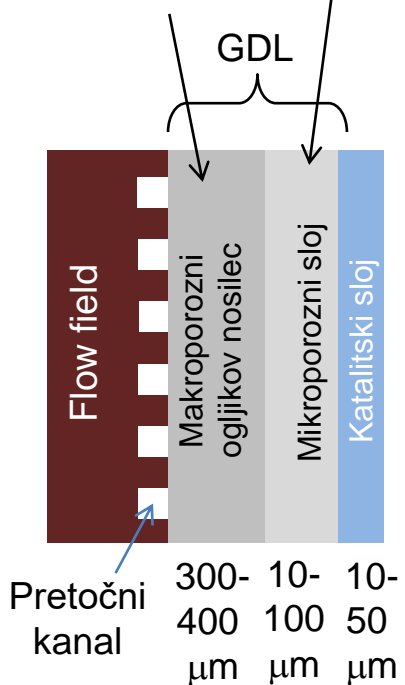
Nizkotemperaturna gorivna celica (PEM fuel cell)

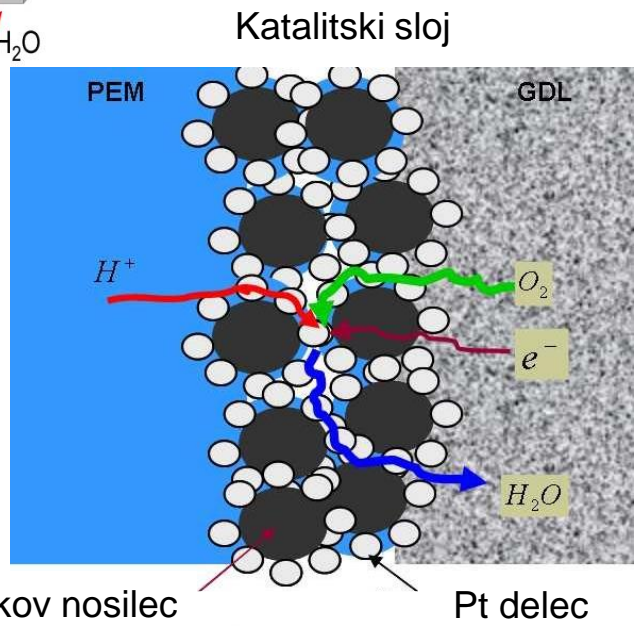
*MEA – Membrane Electrode Assembly
= Membransko elektrodni sklop

Ogljikov papir ali ogljikova tkanina
Ogljikov prah in hidrofobno sredstvo

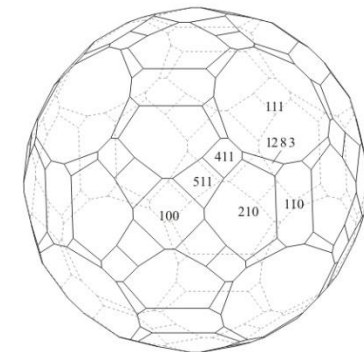
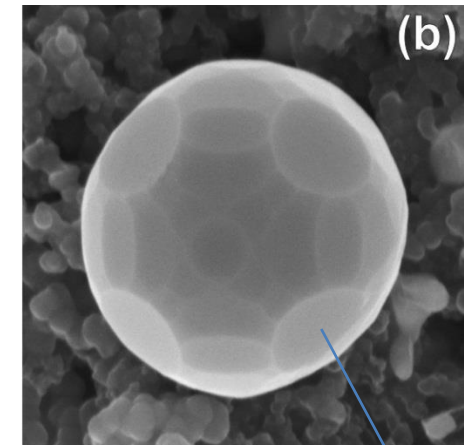
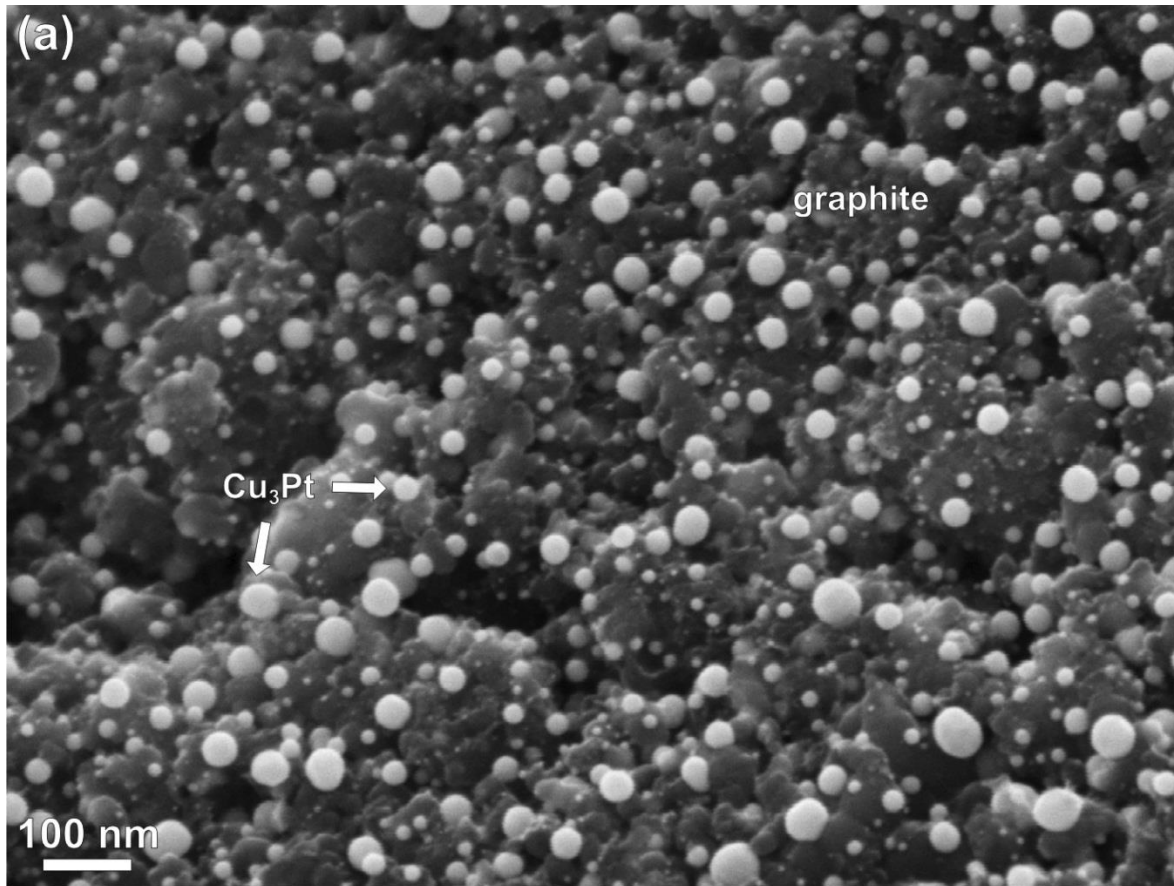
GDL = Plinsko-difuzijski sloj: skrbi za enakomerno razporeditev plinov, omogoča elektronsko prevajanje, odstranjuje vodo

Ogljikov nosilec Pt delec

Mikroskopska slika katalitskega sloja

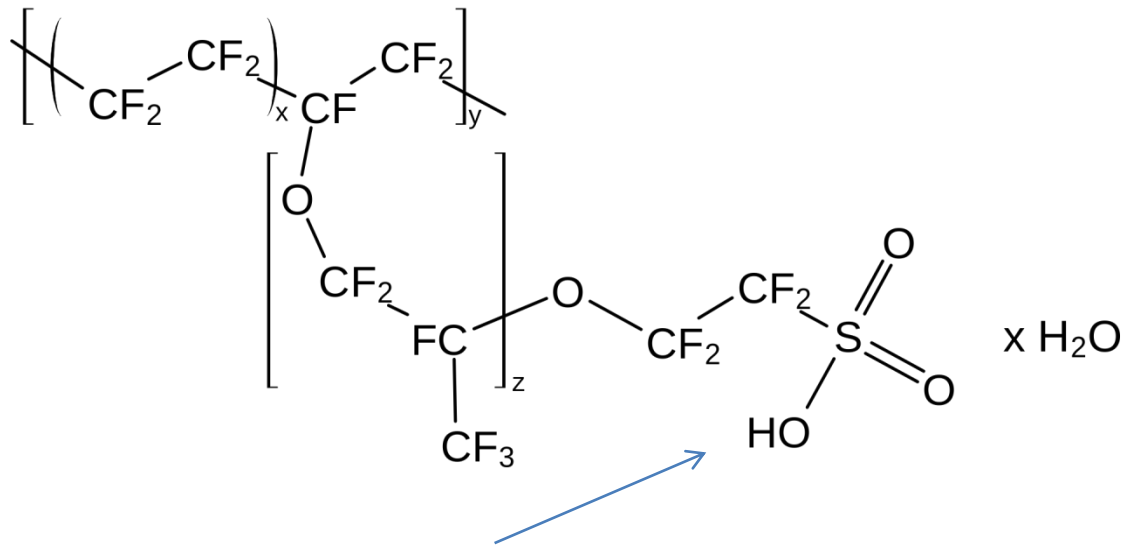

Pt
ali
Pt zlitina

Porozni ogljikov nosilec = prevajanje elektronov + transport plinov, ionov
Katalizator (platinska zlitina) = površina, kjer poteka reakcija

Hidrofilna skupina sulfonske kisline, ki je pripeta na hidrofobno ogrodje v nafionski strukturi omogoča prevajanje protona (vodikovega iona) skozi membrano.

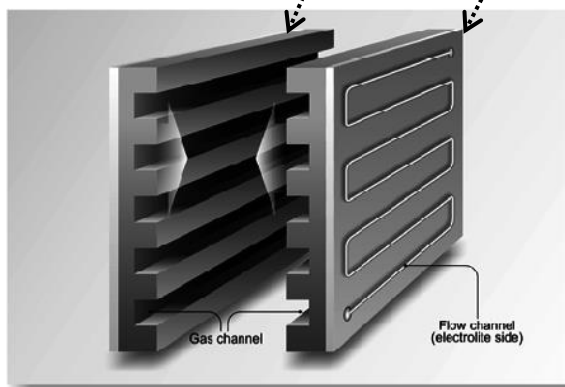
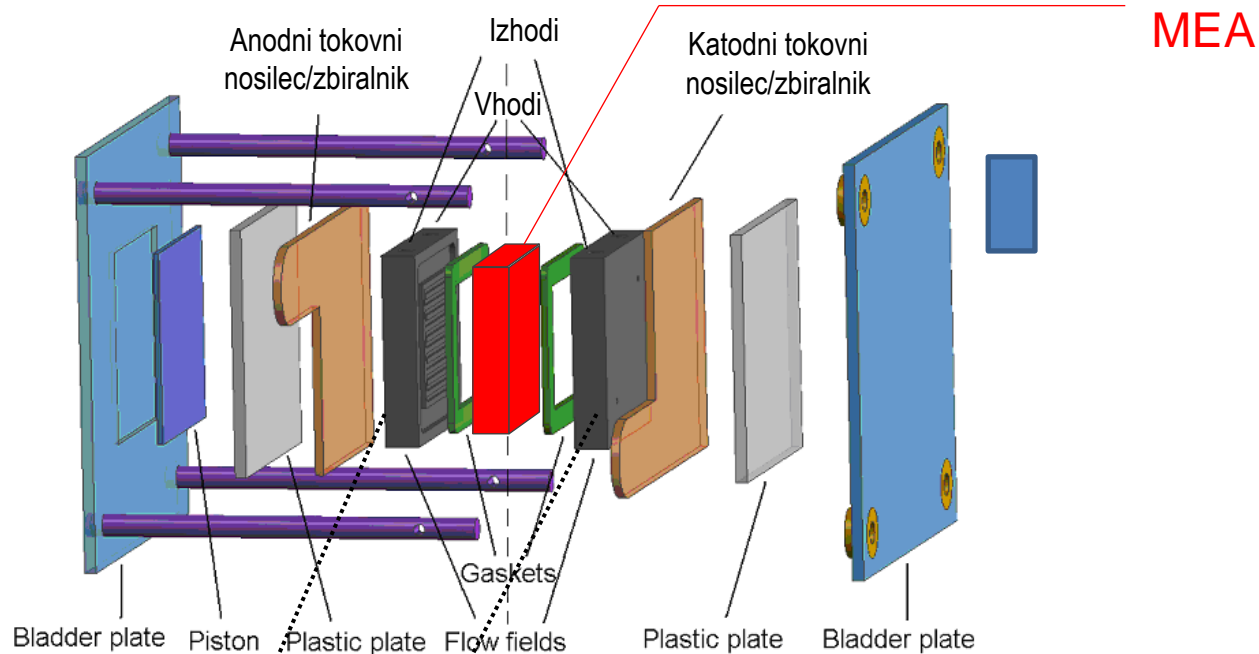

Protoni na SO_3H (sulfonska kislina) "skačejo" z ene na drugo pozicijo

*Kopolimer tetrafluoroetilen-perfluoro-3,6-dioksa-4-metil-7-oktensulfonske kisline

“Razstavljena” industrijska gorivna celica

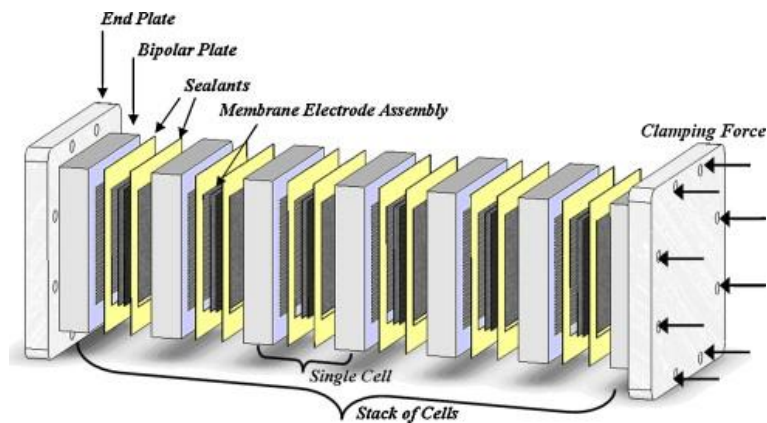

Pretočna polja/
kanali v bipolarni
plošči

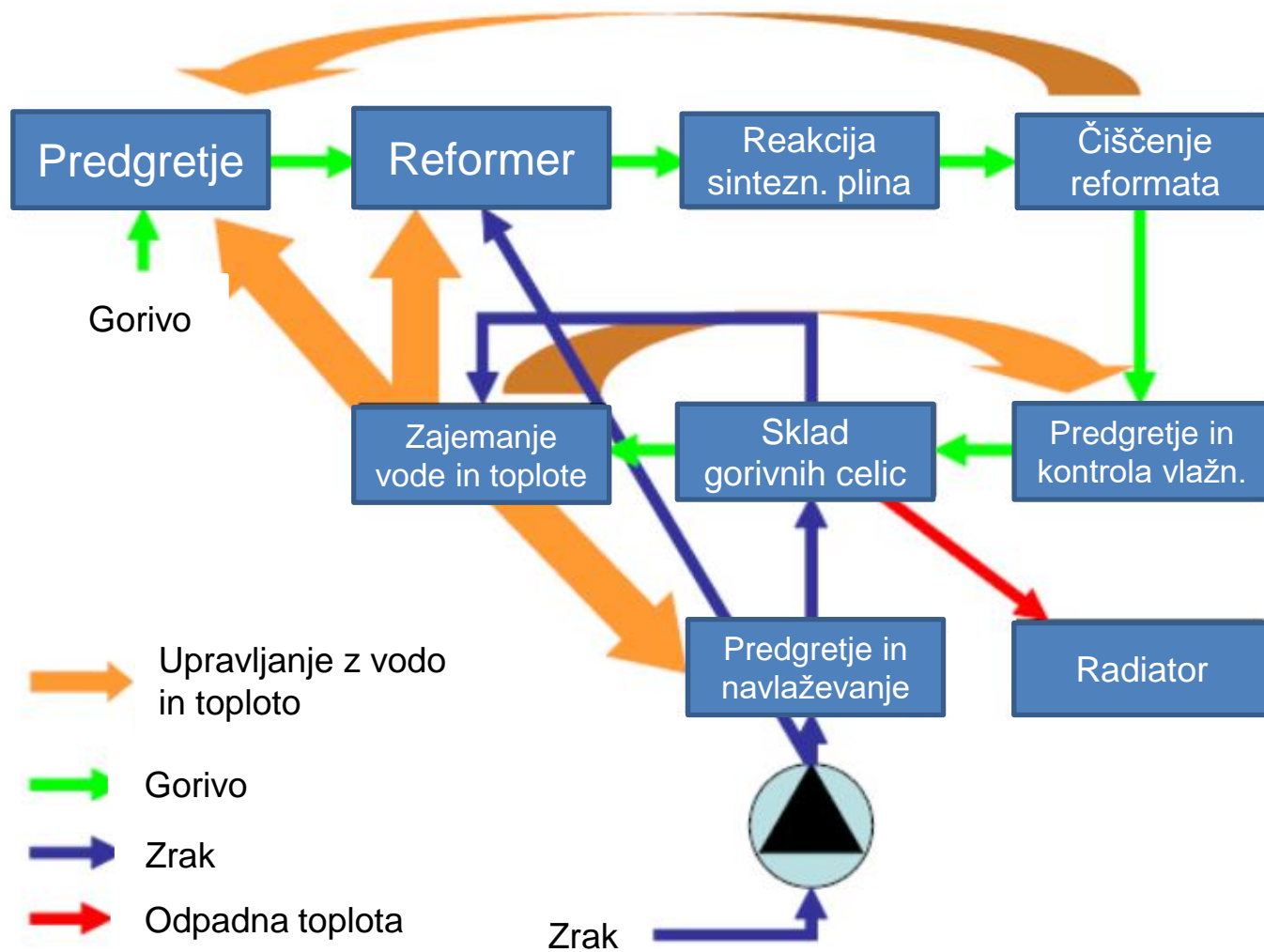

Sklad (stack) posamičnih gorivnih celic

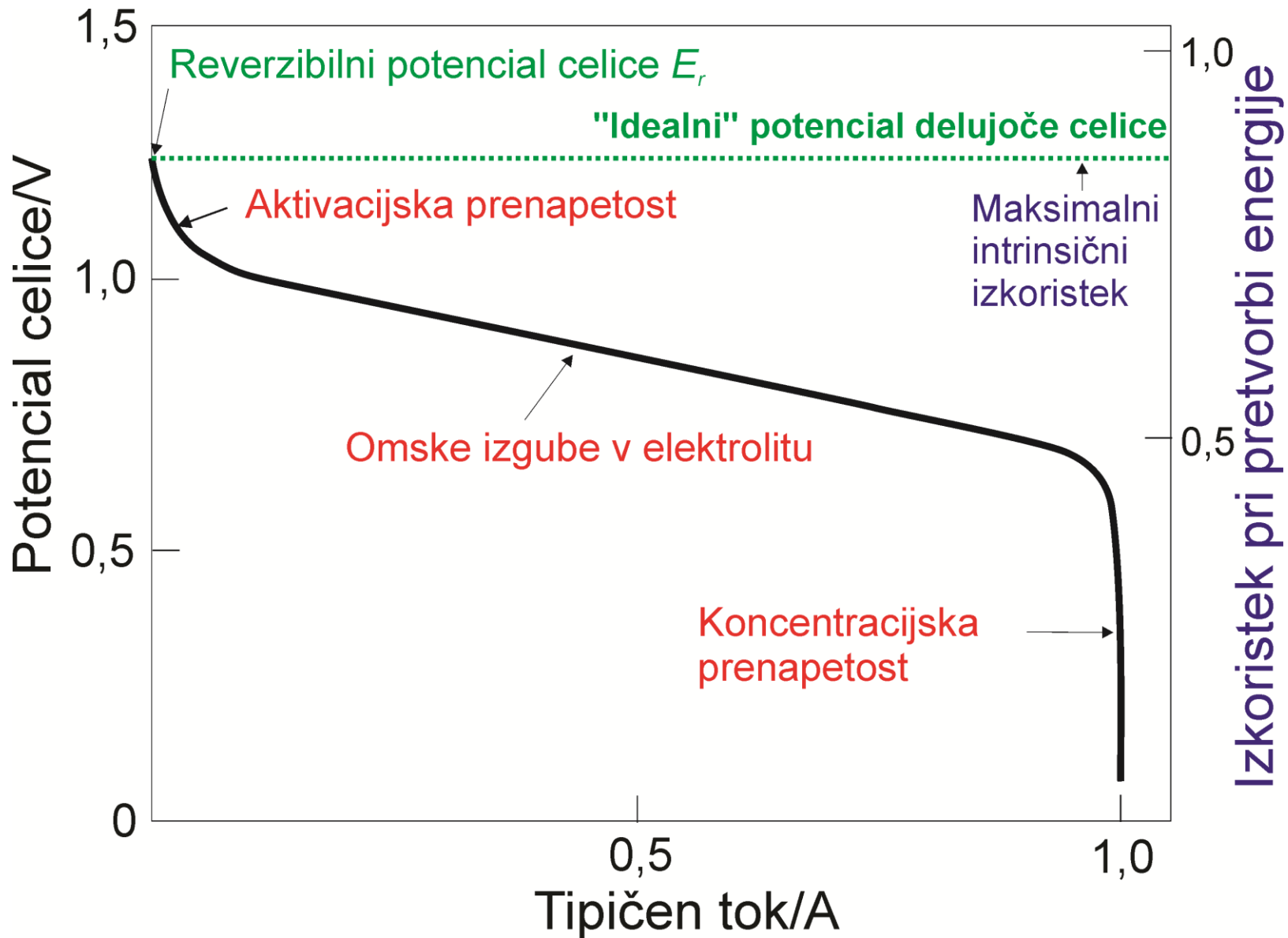
Večji sistemi (zasnovani na reformerju)

Shematski prikaz procesov v tipičnih gorivnih celicah, ki so zasnovane na reformerju

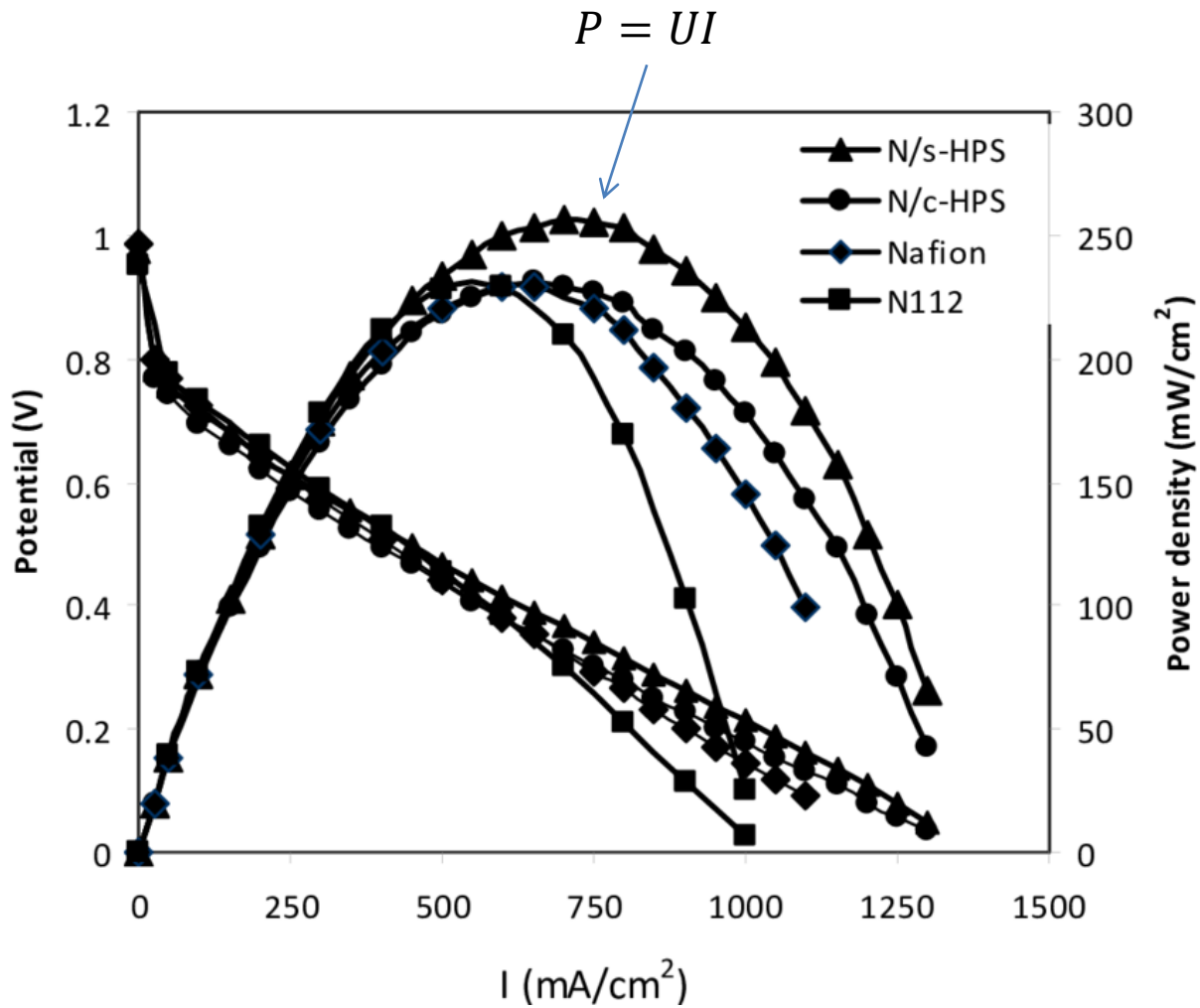

Tipična V-I karakteristika gorivne celice

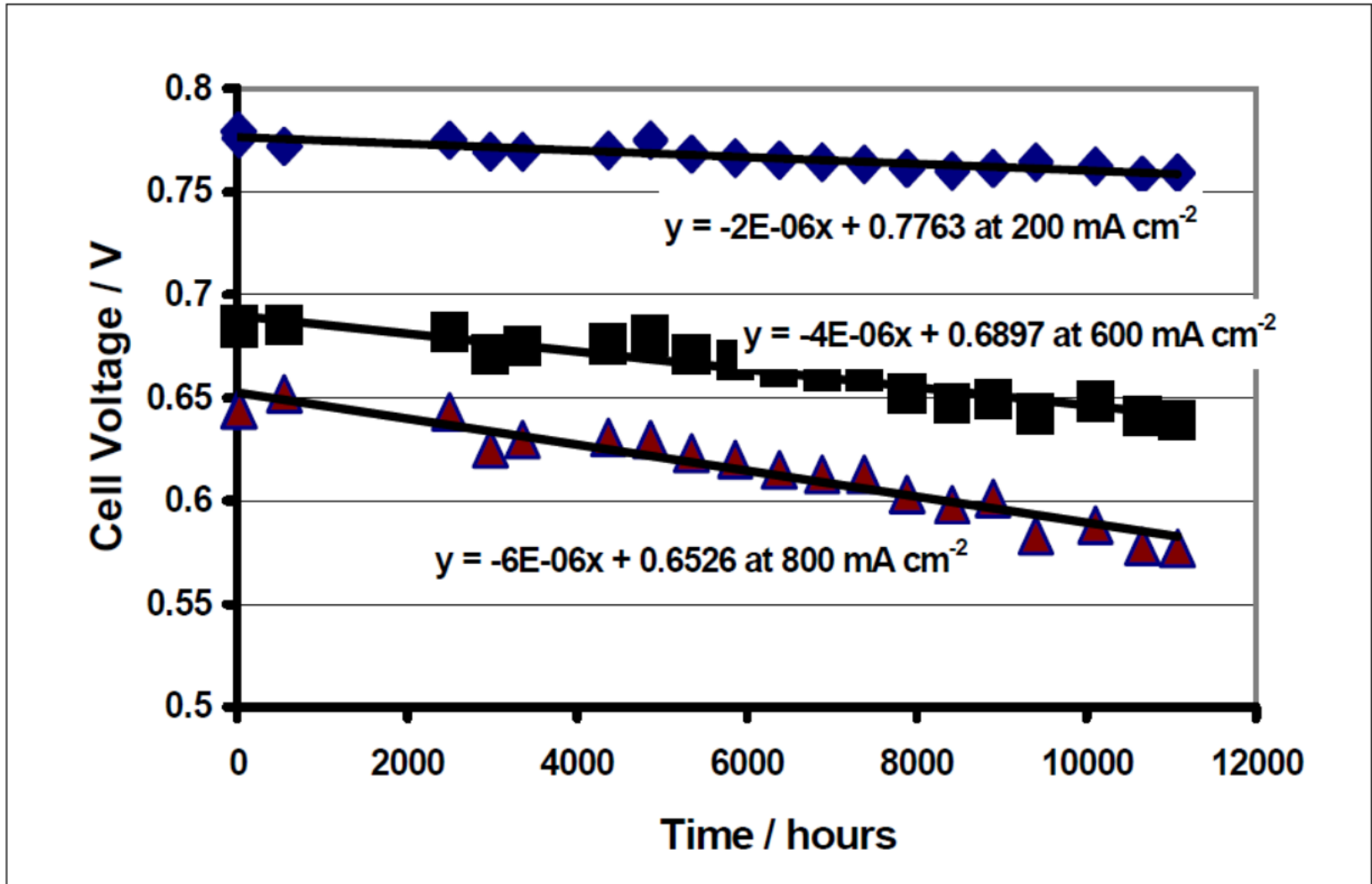

Krivulja gostote moči (power density)

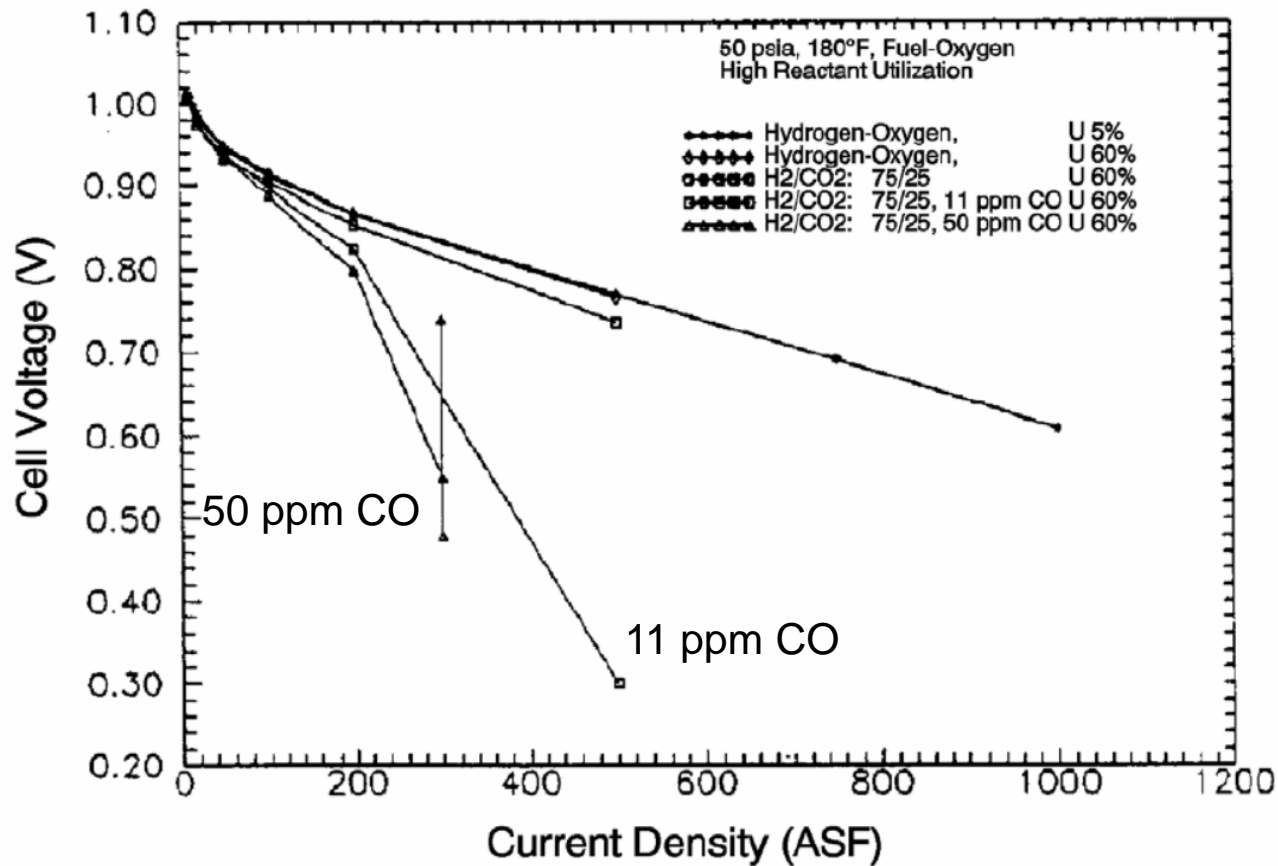
Obstojnost PEM gorivnih celic

Podatki za Gore Primea 56 MEA pri treh različnih gostotah toka.

Vpliv zastrupitve katalizatorja s CO

Delovanje celice pri različnih (sicer zelo majhnih) vsebnostih ogljikovega monoksida v gorivu

1. Intrinzična aktivnost katalizatorja
2. Debelina/masa katalitskega nanosa
3. Poroznost elektrodnih materialov
4. Prevodnost in debelina polimerne membrane
5. Učinkovitost transporta plinov
6. Učinkovitost odstranjevanja vode
7. Temperatura obratovanja celice

Raziskave elektrokatalizatorjev:

1. Kemijski inštitut, Odsek za kemijo materialov (prof. Miran Gaberšček) Laboratorij za elektrokatalizo (prof. Nejc Hodnik)
2. Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, Univerza v Ljubljani (doc. Boštjan Genorio)
3. Recatalyst, spin out podjetje KI (dr. Matija Gatalo)

Modeliranje procesov v gorivni celici:

Fakulteta za strojništvo, Univerza v Ljubljani (prof. Tomaž Kutrašnik)

Razvoj MEA

Mebius d.o.o. (dr. Stanko Hočevar)

Integracija gorivnih celic v energetske sisteme, LCA analiza

Fakulteta za strojništvo, Univerza v Ljubljani (prof. Mihael Sekavčnik)

Analiza delovanja gorivnih celic

Institut Jožef Stefan, Odsek za sisteme in vodenje (prof. Gregor Dolanc)

Demonstracijski projekti s področja gorivnih celic

Razvojni center za vodikove tehnologije (RCVT) (Tadej Auer)

Hvala za vašo pozornost!

Odsek za kemijo materialov, Kemijski inštitut